

A NÉP BARÁTJA

(17. Röpiv.)

BÁTHORY SÁNDORTÓL.

Kedves Polgártársaim!

Leginkább az országgyűlés az, mely az embert most oly igen érdekli: én is arról értekezem legelőször

Mit tesznek most országgyűlési követek?

Tanakodnak hazánk jövő sorsa felett, még pedig oly lelkiismeretes, mint mikor az apák szoktak gyermekeik jövőbeli jóléte felett értekezni.

A felsőház VI-dik ülése folyó hó 18-án tartott. A szőlők közt Magyarországherzegprimása volt az első, kinek beszédének értelme oda ment ki, hogy a feliratot ő is pártolja.

A főpap után még 13-man szólottak, ugymint: gr. Erdődy Sándor, gr. Zsigray Fülöp, b. Majthényi László, gr. Haller Sándor (Biharmegye főispánja), gr. Zichy Ferencz, Tarnóczy Kázmér, főispán, gr. Ráday László, gr. Zichy Bódog, Fiáth Ferencz főispán, gr. Andrássy Aladár, b. Orczy Sándor, gr. Nádasdy Lipót és az eperjesi püspök, — mindnyájan a felirat mellett. Gr. Erdődy Sándor felhozta, hogy az osztrák államférfiak oly mesterséget szeretnének kitalálni, melyszerint önkényileg s amellet alkotmányoson is lehessen kormányozni. Elmondta, hogy az október 20-diki diplomában az a legjobb, hogy ami benne rossz van, nem lehet kivinni.

Biharmegyei főispán gr. Haller Sándor ép oly érdekes, mint szomorító adatokat hozott fel a most szünyös erővel kényszerített adóra nézve. Elbeszélte, hogy aprópénz hiányánál fogva a 6 évre lekötött adófejében az utolsó 30 millió forintnyi kölcsönt épen most vették fel. Mily keserű érzést okoz ez, polgártársaim magok tudják legjobban. Utána teszi a derék főispán, hogy akinek ezt mi most köszönhetjük, (Bach

volt miniszternek!) az most Rómában meztláb tanul imádkozni, elkövetett sok nagy bűneért. (Igen kedves atyámfiai, mert a lelkiismeret mardossa most, hogy Ausztriát tönkre juttatni segíté s most bőjtölés és meztláb való járás által akarja vétkét helyreütni, mikor már késő!) Gróf Zichy Ferencz pedig azt mondá: hogy csak a törvényes alapra támaszkodjunk s nemzeti jogainkat az álmódott birodalmi egységért fel ne áldozzuk.

Másnap, azaz június 19-kén ismét összeülvén a felsőház tagjai, a felirati tárgyalást folytatták. Beszédet tartottak ezuttal gr. Vas Sámuel, Ragályi Károly főispán; Lonovics érsek, gr. Zay Károly, báró Vay Alajos, gr. Eszterházy István, gróf Festetich Leó, gróf Széchenyi János, gróf Zichy Károly, báró Wenkheim László. Érdekes a sok közül báró Vay Alajos beszéde is, ki a bécsi kormányt figyelmezteti, hogy a magyar el van keserítve s nem meghunyászkodásra, hanem szerencsepróbalásra hajlandó. Egyszersmind azt is tanácsolja, hogy az uralkodó tegye át lakását Buda-Pestre. — Gr. Eszterházy István szintén szép beszédet tartott s elmondá: hogy „őhajtotta volna, ha ő Felséges törvényes térre áll s a mult hibáinak bevallása a trónbeszédben megemlítették.“ Az „apostoli czim“ a koronás király tulajdona, melynek jogát annak védenie kell; mig ő Felsége e jogát a pápára ruházta át. „Mit kelljen tartani az oly hatalomról, — folytatá a gróf, — mely büntetésnek tartja a seregbe való besorozását ifjainknak, — mert így bánt azokkal kik az 1848-dik évi szabadságharcz mellett fegyvert fogtak. Gr. Széchenyi János a megbukott kormány azon nevetséges intézkedését hozza fel hogy még a „Lajos“ névnapok tartását is betiltotta, csak azért, mert bujdosó nagy hazánkfia Kossuthnak is ez volt keresztnéve. Előadá hogy csábítgáták a horvátokat 1848-ban, hogy amit Magyarországból elfoglalnak földet, mind az övék lesz. (Lett bizony egy jórakás pótlék-adó, fogyasztási-adó föld-adó, meg az ördög tudná miféle adó! hogy csak ugy meredt a szemük belé a saját kárukon tanult horvát testvéreinknek!) Gr. Zichy Károly is jól beszélt s

a többi közt azt is mondta hogy „az élet, alkotmány nélkül nem élet.” Továbbá mérges pókoknak nevezi a fejedelem azon tanácsosait, kik tudatlanság vagy rossz akaratból a szelid uralkodót is Néróvá változtatják. — Másnap június 20-kán ismét folytatott a felsőház ülése. A napi rendet báró Rudics József nyitá meg, ki azt bizonyítgatta, hogy arra mikép Magyarországon valaki király lehessen, nem elegendő az elsőszülöttség, mert arránézve alkotmányos feltételek vannak. Nálunk a koronázás nem egyszerű innep, hanem új frigykötés a királylyal. Gr. Serényi, b. Ötvös Dénes, gr. Zichy Pál s többen az osztrák egységi törekvések ellen tiltakozva szintén a feliratot pártolák. Madocsányi főispán felhozta, hogy Ausztria 1815-ben a népeknek ígért szabadságból keveset juttatott számunkra. Szólt a fogyasztási adó nyomasztó voltáról s az akörül tapasztalt visszaélésekről. Erősen kikelt a bécsi osztrákegységi törekvések ellen. Tanult — ugymond — szenvedni, (mert a derék hazánkia is több évig börtönlevegőt szítt!) de alkudozni nem. Ő is a felírást pártolja. Igen szép és elmés beszédet tartott gr. Andrássy Manó, is azonkívül Tomcsányi főispán. „A február 26-diki patens — igyszólt Tomcsányi — alaptörvény, törvényes alap nélkül s hogy mi, a magunk fentartásával fen akarjuk tartani az osztrák tartományokat is, de Bécsben csak magokról gondoskodnak. Továbbá azt is jövendőlte hogy „ha vérig keserítik a kedélyeket, a harcz olyan lesz, melyben győző és legyőzött egy sirba jutnak. Ha szolgálkká leszünk, biztosíthatjuk, hogy nem ők lesznek uraink. Ennyit ezutal a felsőház üléseiről, míg a jövő számában a Népbarátja többet beszélhet. Addig is bocsássunk hő imákat az ég felé, hogy az ily jeles hazafiakat, kik országunk javán fáradhatlanul működnek: isten sokaig tartsa meg, a mi örömeinkre s közös boldogságunkra. Most tekintsünk másfelé s nézzük meg —

Mi hír hazánkban?

Ujfehértóról (Szabolcs) írják, hogy ott folyó hó 4-dike óta szedi a törvénytelen adót két adósarczoló biztos. Némelyek megijedvén, még a beszállásolás előtt kifizették az adót, de azért, kivétel nélkül az ilyenekhez is adtak 3—4 katonát a végrehajtási költség fejében. E két adóbiztos még bujtogatta is a népet az urak és előljárók ellen, de a nép bölcsen kikaczagta őket, mert eszükbe jutott, hogy mikor a muszkák itt jártak, azok is azt mondták, hogy mint barátok jöttek hozzánk. (Dejszen köszönjük mi az olyan barátságot, mikor jól kizsebelnek mindnyájunkat!) Kitészik a farkasköröm a báránybőr alatt is.

Derecskén (Biharmegyében) az elhunyt olasz miniszter Cavour emlékére gyász istenitisz-

teletet tartottak. Pesten is tartott az ifjuság. A primás, felsőbb hatóság parancsára ez ünnepélyt betiltani igyekezett ugyan, de azért bizony csak megtartatott az, még pedig fényes szertartással. Ugyancsak Derecskéről vesszük azon hirt, miszerint június 19-kén kelt egyhangu nyilatkozata szerint az alkotmányos tanács testületileg leköszönt s a városház ajtóit bezárva, a középülettől eltávozott. Ennek oka az volt, hogy valami Sindér nevű adóharácsoló pénztárnok, miután az adót teljességgel nem akarák fizetni, a tanács nyakára, illetőleg házára másod izben félszázad lovasságot vitt. A városnak adója fizetésére kélteti határidőt tüzött ez a Sindér, holott annak 60 ezer forint államkölcson követelése van a németeken. A lelkészekre 7—7 katonát küldött s adójakat is felebbemelte. Egyébkint a katonaság a népet pártolja. Így van ez most az egész országban kedves polgártársaim, de hiszen vigasztaljon minket az a nóta, hogy „Nem lesz mindig éjszaka!

Gömör megye azonban legkurtább módon szokott végezni a törvénytelen adó behajtóival. Bizottmányilag elhatározta, hogy mindazokat, kik akár adóbehajtás vagy bármilyen néven izgatnak, rögtön fogtassanak el s hüvösre tetessenek s törvény láttassék felettök.

Árokszálláson pedig a házak számait mind bemeszelték, hogy a bátor hősek, ne szállásoltathassanak be olyan könnyen. Midőn az adóbehajtótiszt, a bíró házáat e végett keresé: mindenki „nem tudom-mal felelt s nem érthete czélt a harácsoló. Tudnánk még sokat írni ily híreket, de mert a jó vért csak fellázítják, nem szólok most erről, hanem lássuk —

Mi ujság külföldön?

Napoleon ő felsége is elismerte végre az olasz királyságot s úgy beszélnek, hogy Oroszország is hajlandó ezt tenni. Valaminek törvényessége elismerése pedig barátságos kézszerításon szokott végződni. Ausztria még nem ismeré el Viktor Emánuelt.

Párisban nem hiszik, hogy a magyar-osztrák ügyet békésen ki lehessen egyenliteni. A magyar-ügy politikai s europai szükségessége — ugymondanak — kezeskedik a biztos eredmény felől.

Ricasoli az új olasz miniszterelnök, Kossuthot e hó 18-kán Turinba hívta értekezletre.

Bizonyosan nem az olajfák tenyésztéséről fognak tanácskozni.

Türr nem tábornok már, egy fokkal magasb rangra emeltetett. Most altábornagy. Az ő hadosztályához van csatolva a magyar legio, de belügyei felett az igazgatóság rendelkezik, melynek feje Kossuth.

A pápa még mindig orvossággal él. De fanyarabb ízű előtte a patikárus minden kotyvalékánál Napoleon politikája, mely a szent atya kedélyét folytonos izgatottságban tartja. Biz azt elhiszszük, mert Napoleont nem oly fába rengették, hogy szándokát jó előre dobra üsse.

A Magyar nemzet 1849-dik évi vértanúinak életrajza.

II. Nagy-Sándor József tábornok.

Ki ne emlékeznék polgártársaim közül a magyar hadsereg hőisére s az októberi napok szerencsétlen áldozatára Nagy Sándor tábornokra? A debreczeni csata vezére volt ő. A legutolsó gyermek is ismeri már Debreczenben a városon kívül álló Nagy Sándor halmát, honnan a bátor vitéz tábornok a csatát vezényelte.

Biharmegyében Nagyváradon vette e hősi életét. Nyugalmazott százados vala, midőn a márciusi napok őt is tétre szelíték s ő örömmel ragadta meg a dicső alkalmat, melylyel hazájának szolgálhatott.

Első csatája 1848 sept. 13-kán a rácok ellen volt, kiket tetemesen megvert. Október 6-kán már mint alezredes, ritka ügyes hadi tapintattal igyekezett egy osztrák csapatot bekeríteni, mely ha a rossz illatot korán meg nem érezve, a kereket meg nem oldja, bizonynyal bekerítették s tönkretették.

Ezután ezredessé s 1849 ápril 6-kán tábornokká neveztetett ki.

Leginkább a Görgei táborában szolgált s mint olyan, ki a reábizottakat a legnagyobb hívességgel teljesíté s a csatákban gyakran kitűnő bátorságot mutatott: hamar tábornoki méltóságra emelkedett.

1849 június 15-kén Soprony és Batáról kiszorítá és Semptelg üzte az ellenséget. Másnap a semptei erdős dombokat szuronnyal vette be; de ekkor az osztrákoknak nagy segélyük érkezvén, Nagy Sándor visszavonulni volt kénytelen.

Buda bevételé alkalmával osztályparancsnok volt s az ő hadosztálya vette azt be, hasonlíthatlan vitézséggel. Az oroszok beütése után Görgeivel Vácra vonult, hol július 16. dühös utcai csatát vívott. Fölhúzódván Görgei, őt Debreczenbe küldte feltartani az orosz erőt.

Vessünk fátyolt az egyetlen csatára, mely Nagy Sándor maroknyi vitéz serege s a roppant orosz hadsereg közt kifejtett.

Nagy Sándor volt az egyetlen tábornok, ki Görgeinek gazságait nem egy ízben vetette szemére s nyíltan kimondá, hogyha valaki diktátor akar lenni: vele gyűlne meg a baja. Ebből eredt a debreczeni szerencsétlen harc is.

Nagy Sándor jóelőre figyelmeztette Kossuthot Görgei árulására, valamint arra is, hogy őt és seregét megakarja semmisíteni. Midőn Kossuth eziránt intézkedni akart, már késő volt.

A végzetes napon, október 6-kán 1849. ő is vértanúja lett a magyar szabadságharcnak. Kötél vete véget, életének 45 éves korában.

Ő volt az utolsó, a tizenharmadik áldozat.

„Csodálatos, — mondá — a csatában mindig elől küldtek és most hátra maradtam.“

Bátran, a csüggedés legkisebb jele nélkül lépett a bitófa alá, nevéhez s tetteihez méltólag.

Hős, kitartó vitéz volt s hazáját hévvel szerette.

Töprengedés.

No hiszen, nekem megesett...!

Elmehettem a vásárra; —

Mit mondok már az asszonynak?

Hová lett a borju arra?! —

De mikor hát, oly keserves

Hangon huzzák azt a nótát,

Hogy, elhallgatná az ember

Nem egy nap, — de esztendő át!

De meg, hogyha az a bor is

Zene mellett oly jól esett...

Mért ne mulatna a szegény

Egy parányit, egy keveset?

Mikor otthon...! jaj teremtőm!

Minek is jut már eszembe

Az az „otthon“ mikor nincs a

Borju-arra a zsebembe!!

... Mit is akartam mondani?

— Tudj' a kutya nem tudom én, —

Hogy megzavart az az „otthon“

Meg az a két kölyök téhen!..

Igen, igen, — mikor otthon

Egész nyaratszakon által,

Az ember csak vizet iszik,

S zene helyett szunyogot hall...

Hol teremhet olyan borja?

Lenne bár egy ország díja,

Melyet tölem cigányzene

S a bor magához ne hívna?...!

No még eddig csak megvólnék,

De majd akkor tudom végem,

Mikor otthon asztalt töröl —

S krétát fog a feleségem...!

Mit költöttél, mennyit vettél?

Volt e aztán portékádnak

Sok kéréje, nagy vásárja?...!

Én pedig majd keservesen

Törölgetem két szememet...

Azt hazudom: — „édes kincsem!

...Nézd... kívágták a zsebemet!!!“

— Dehogyan hiszi, dehogyan hiszi!

...Tudom előre — mit mivel;...

Én teremtem! bár hazaig —

— Elszóktetné valakivel!

Legujabb hírek.

— A nemzeti képviselőház a felsőház be-
leegyezése mellett a nagy hazánkfia Deák Ferencz
készítette felíratot a felküldésre már elkészítette
mind kétház elnöke és jegyzők aláírása mellett. Fel-
vitelével a főrendi tábla elnöke, országbíró gróf Ap-
ponyi György s Ghiczy Kálmán a képviselőház elnöke
bizott meg. Isten hordozza szerencsésen azon de-
rék honfiakat, kik most hazánk ügyében fontos kül-
detést teljesítenek s adja a mindenható, hogy jó siker-
rel térjenek ismét a haza szívébe Pestre vissza. Ju-
nius hó 25-kén el is hagyta e küldöttség hazánkat.

— Egy francia ujság az Independance azt
jegyzi meg Ausztriának Magyarországgal való szem-
közti helyzetére, hogy a bomlásnak indult birodal-
om csak nagy engedmények árán tarthatja
még fen magát, melyeket a szabadság és de-
centralisatio (elkülönözés) terén tenni kénytelen.

— Adáról az adóbehajtó bizottmány első fel-
szólítását, azon módon felbontatlanul küldték vissza
Zentára. A második felszólítás már katonai kísérettel
érkezett, — de a nép el van határozva, hogy nem
fizet. Kis-körös is folyvást erősen tartja magát. A
városháza, az előjáróknak, lelkészeknek, megyei
tisztviselőknek házai hiába vannak megrakva kato-
nákkal, a végrehajtó császári biztosok hiába inger-
lik a katonákat durvább bánásmódra: a nép türelmét
még el nem veszté s azt mondja: csak azért
sem fizet!

— Csongrádon e hó 19-kén temettek el egy,
az adóbehajtó katonaságnak áldozatul esett leányt,
kit egy katona az utcán, véletlenségből föbe lőtt.
A szülők szegénysége miatt a város vitte a temetés
költségét. A katonatisztek aláírási ívet is nyitottak
egymás közt a szerencsétlen anya felsegélésére. A
tettes el van fogva.

— Egy francia ujság írja, hogy a francia
császár nemhogy nem szándékozik csapatait Rómá-
ból kivonni, de még meg is szaporítja ott a sere-
get, mert a szentatya t. i. a pápa egészsége oly cse-
hül áll, hogy üressedésbe látszik jöni szent Péter
széke. Ily fontos pillanatban tehát nem akarja Na-
poleon, hogy hadai Rómát odahagyják.

— Lugoson az nap este midőn a lakosság
Asbóth tábornokunkat nagyszerű fáklyás zenével
tisztelte meg, addig a város nyakán ülő fináncz-
direktor olyan cifra macskazenével üdvö-
zöltetett, amelyet szülőházájába sem hallott soha.
Ilyen az élet kedves polgártársaim. „Ki mint vet
ugy arat!“

— A magyar legio folyó hó 9-kén indult No-
lából Nocerába. Midőn megérkeztek az összes tiszt-
kar Türr altábornagy lakásán gyűlt egybe s a zené-
szek a Kossuth-, Klapka- és Rákóczy-indulókat
húzták tiszteletükre.

— Arad megye felkérte az országgyűlést,
mondja ki törvényileg, hogy a 13 tábornok vértan-
uinknak, haláluk helyén méltó emlékszóbor állít-
tassék.

Ára 6 kr. o. é.

 Azon tisztelt olvasók, kik e Népbárátját rendesen jártni kívánják, küldjenek 15 számért:
90 krt., 10 számért: 60 krt., Nagyujtőczára 1609. szám alatt lakó Báthory Sándorhoz, ki az így
megrendelt számokat, — kinek-kinek házához mindig pontosan megküldeni, tüstint megjelenésük után.

Debreczen 1861. Nyomatott a város könyvnyomdájában.